

OTAZNÍKY NAD PŘÍPRAVNÝM VZDĚLÁVÁNÍM UČITELŮ MATEŘSKÝCH ŠKOL

Zora Syslová

Zdůvodnění tématu:

Nové požadavky, které přinesl školský zákon

dvouleté děti, povinné předškolní vzdělávání, inkluze

Změny, které přinesla reforma

autonomie, humanizace školy

které přinesla postmoderna
pohled na dítě, diverzita,
školství jako služba

Požadavky na předškolní vzdělávání v ČR a jeho specifika

Pojetí osobnostní rozvoj
konstruktivistické přístupy

Věková konkrétní myšlení
egocentrismu
utváření sebepojetí

- ▶ Dostačuje současné středoškolské vzdělávání požadavkům na kvalitu předškolního vzdělávání?
  - ▶ Co vlastně znamená „kvalitní předškolní vzdělávání“?
  - ▶ Platí, že vyšší kvalifikace přináší vyšší kvalitu?
  - ▶ Existují poznatky o kvalitě práce českého učitele mateřské školy?
  - ▶ Existují rozdíly mezi požadavky na předškolní vzdělávání v ČR a ostatních vyspělých zemích světa?
-

Kvalita v práci učitele

Kvalitní učitel

kvalitní vzdělávání

(např. Fives, 2003; Sheridan, 2009; Pramling & Pramling Samuelsson, 2011)

Kvalitní učitel

priorita vzdělávací politiky (např. OECD, 2012)
pozornosti pedagogické teorie a výzkumu

Kvalitní předškolní vzdělávání

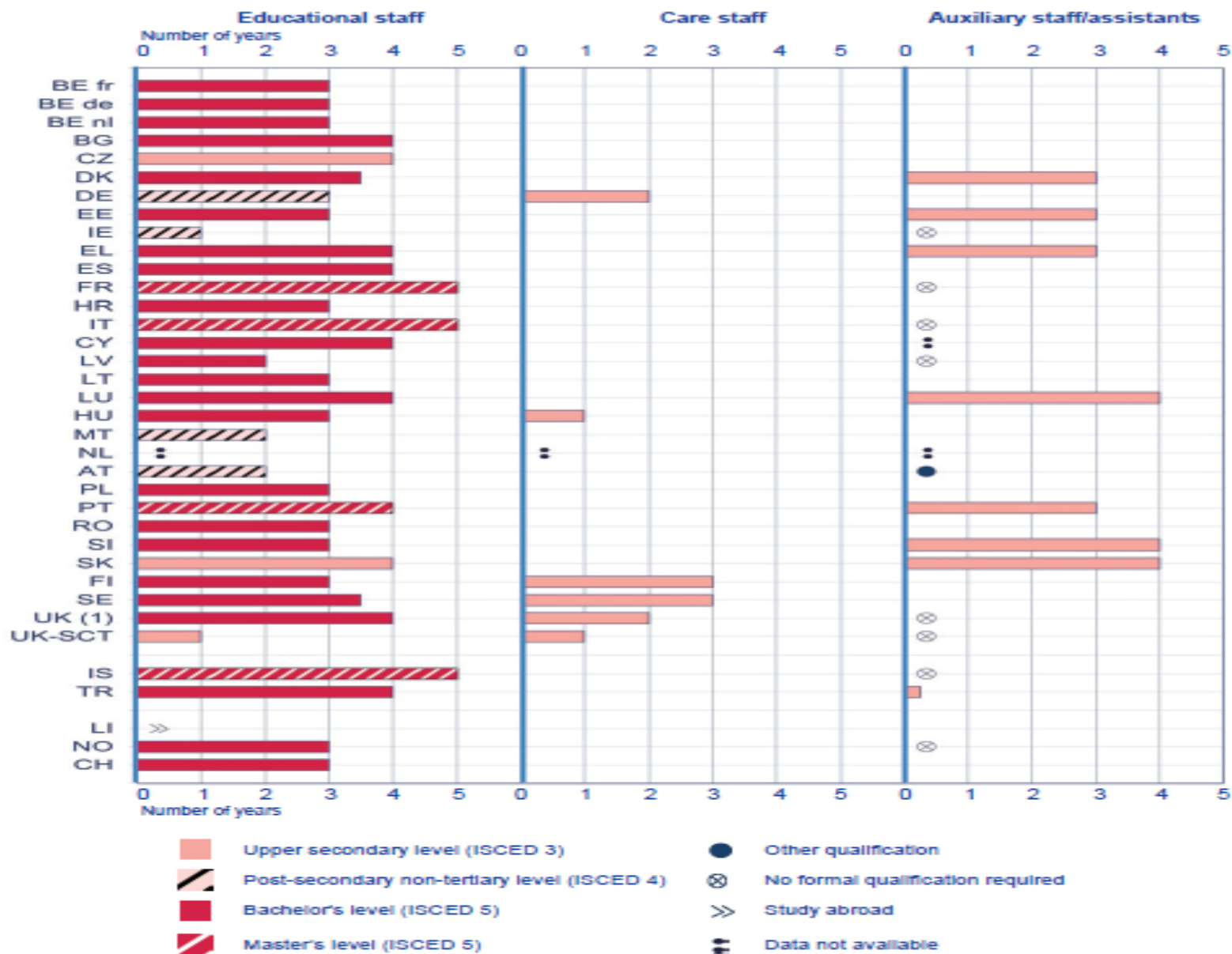
Důsledky:

- úspěšný život;
- dobré a studijní výsledky jako základ pro celoživotní učení;
- snížení chudoby;
- zvýšení mezigenerační sociální mobility;
- větší účast žen na trhu práce;
- lepší sociální a ekonomický vývoj celé společnosti.

(Barnett, 2008; Heckman, 2007, 2011)

Soubory dovedností (OECD, 2012)

- ▶ Dobré znalosti o vývoji dítěte;
  - ▶ Schopnost rozvíjet postoje dětí;
  - ▶ Schopnost být vnímavý k dětem (vyslechnout je, ocenit, povzbudit atd.);
  - ▶ Řídící dovednosti (řešit problémy, tvořit cílené vyučovací plány atd.);
  - ▶ Dobrá slovní zásoba a schopnost znát názory dětí.
-

Source: Eurydice.

UK (1) = UK-ENG/WLS/NIR

Explanatory note

See National System Information Sheets for what 'younger' and 'older' correspond to in the context of each country. Additional or specialist staff for special educational needs and/or disadvantaged children are not considered in the Figure (see Figures E6 and G2).

Zahraníční výzkumy

- ▶ Early et al, 2007
- ▶ Oberhuemer et al, 2010;
- ▶ Sammons et al., 2008
- ▶ Howes et al., 2003
- ▶ Siraj-Blatchford, 2010
- ▶ Mitchell & Cubey, 2003
- ▶ Fukkink & Lont, 2007;
- ▶ Sheridan et al., 2009

Přehledová studie

2000–2010 (Syslová, Najvarová, 2012)

- názory učitelek na současnou mateřskou školu a vzdělávání v ní (Koťátková, 2006, 2009; Svobodová, 2009);
- způsoby plánování (Burkovičová, 2009; Šmelová, 2004, 2008) a hodnocení (Syslová, 2010);
- porozumění nové terminologii (Šmelová, 2009);
- názory učitelek na vysokoškolské vzdělání (Hanušová, 2002) a přínosy dalšího vzdělávání (Krejčová, 2003);
- genderové stereotypy v mateřských školách (Doležalová, 2009).

Přehledová studie

2011–2016 (Syslová, 2016)

- popis reálných činností učitelek mateřských škol a obtížností, které učitelky pociťují při jejich realizaci (Burkovičová, 2012, 2013);
- porovnání profesiogramů učitelek MŠ v ČR, Slovensku a Polsku (Kasáčová et al., 2011);
- self-efficacy pro spolupráci s rodinou (Majerčíková & Syslová, 2014, 2014a);
- reflektivní dovednosti učitelů MŠ (Syslová & Horká, 2016; Syslová & Hornáčková, 2014);
- profesní vidění (Syslová, 2015);
- znalosti spojené s inkluzí (Burkovičová, 2014);
- využití diagnostických nástrojů (Kropáčková, 2014);
- ▶ direktivita (Feldmanová, 2014; Navrátilová, 2015).

Historie

- ▶ 1920 – 1. sjezd učitelstva přinesl požadavek VŠ vzdělání pro učitelky MŠ
- ▶ 1927 – 3. sjezd pro výzkum dítěte požadoval zrovnocnit vzdělání učitelek mateřských škol se vzděláním, které se vyžaduje i pro učitele ostatních kategorií.
- ▶ 1946 byly zřízeny při všech univerzitách pedagogické fakulty a vládním nařízením ze dne 27. srpna 1946 bylo stanoveno, že „kandidáti učitelství škol mateřských, obecných a měšťanských, jakož i škol pro mládež vyžadující zvláštní péče nabývají theoretického a praktického vzdělání ve vědách pedagogických, jakož i v jiných oborech na pedagogických fakultách“ (Opravilová, 2007, s. 15).
- ▶ 1948 – jednotná škola a rychlý nárůst mateřských škol tento trend zastavila.
- ▶ 1950 se otevřela pedagogická gymnázia, která byla od roku 1958 přeměněna na pedagogické školy. Tento způsob přípravy učitelů přetrvává jako tradiční až doposud.

- ▶ Bílá kniha – „vzhledem k potřebě zvládat širší spektrum odborných, speciálně pedagogických i sociálních znalostí a dovedností pedagogů v předškolním vzdělávání zajistit jejich vysokoškolské vzdělávání“ (MŠMT, 2001, s. 46).
- ▶ Národní soustava povolání ČR – “nejvhodnější přípravu pro tuto pozici (pozn. učitele mateřské školy) poskytuje magisterský studijní program v oboru předškolní a mimoškolní pedagogika“.

Profesionalita

Jádrem profesionality je vědecké fundování činností, které *„je odborníky v dané oblasti sdíleno a rozvíjeno a dovoluje provádět nad těmito činnostmi reflexi, což znamená podrobovat je kritickému zkoumání a vyvozovat závěry pro vyšší kvality jednání.“*

Helus, 2008

„Pro mateřské školy bychom měli mít nejlepší učitelky ze všech školských kategorií a školských stupňů, třebaže se tento požadavek může zdát přemrštěný. Ale není přemrštěný, jestliže pochopíme, jak velký, zodpovědný a obtížný úkol svěřujeme učitelkám mateřských škol. Pokazí – li něco učitel u žáka desetiletého, dvanáctiletého, lze to ještě napravit. Ale počíná – li si nemoudře vychovatelka dítěte ve věku předškolním, nikdo nikdy již nenapraví chyby, jichž se dopustila.“

Vrána, 1946, s. 41

**DĚKUJI
ZA
POZORNOST**

